Nijensleek (bij Bruin) geen jongen grootgebracht werden; slechts één oude vogel werd op dat nest gezien. Het nest bij Huize de Bult werd door niemand gecontroleerd.

De excursisten, die de omgeving van het Brandeveen bezochten, zagen meestal verschillende roofvogels: de Grauwe Kuikendief bij de hunnebedden, de Bruine boven de heiplassen, Toren- en Boomvalk boven Wester- en Oosterzand, eenmaal een Havik en naar ik meen ook een Buizerd. Ook luisterden zij er naar den bedelroep van jonge Dodaarzen en Futen en konden zij vaststellen, dat de verspreide ligging der plassen aan de Wilde Eenden en Wintertalingen 'n goede kans verschafte om aan de jagers te ontsnappen.

Op de groenlanden langs Steenwijker A en elders hadden zich de Kieviten verzameld en verder werden hier nog 'n enkele Tureluur en Grutto en 'n enkel paar Scholeksters gezien (de waargenomen paren van deze laatste soort waren alle kinderloos).

Wat de doortrekkende steltloopers betreft, sporadisch is een overtrekkende Regenwulp gehoord en dank zij den lagen waterstand der talrijke heiplasjes werden alle leden van het trio Oeverlooper, Witgatje en Boschruiter, die graag op dergelijke plaatsen pleisteren, waargenomen. Tenslotte zijn tijdens het voorkamp 2 Lachsterns geobserveerd, die met langzamen vleugelslag rondvloboven het Nijensleekerveld; als om de determinattie te vergemakkelijken liet een van hen even z'n harden roep hooren, die klonk als „kou, kou, kou".

C. J. H. v. d. Broek • Utrecht

Hydrobiologie in het Leiderskamp.

Het groote aantal en de enorme verscheidenheid der plassen en wateren rondom het Leiderskamp waren op zichzelf reeds een waarborg voor het welslagen van hydrobiologisch werk.

Zoo boden ons reeds op de eerste dag de drie plassen : „Anserplas" (ten Z. van Ansen), „Meeuwenplas" (onder Dwingeloo) en „de Holten" bij Oldediever drie voorbeelden van typen water op de meest sprekende wijze :

de „Anserplas", bedekt met een prachtig wit waas van bloeiende kikkerbeet en met een plaatselijk breede rietzoom, doch met een omgeving waarin het *Sphagnum* geheel domineerde, toonde al de bonte verscheidenheid van een m e s o t r o o p h, niet verzuurd water;

de „Meeuwenplas", uitermate arm en kaal temidden van de uit-

gestrekte heide, demonstreerde in de soortenarmoede zijner vegetatie zijn oligotrooph karakter overduidelijk, en, in flagrante tegenstelling daarmeer vonden wij in

„de Holten", met zijn rijke begroeiing en hooge boomen temidden der weilanden gelegen, ter type van een eutrooph water op zijn mooist.

Onder de waterdieren waren de insectenlarven vanzelfsprekend het meest algemeen vertegenwoordigd. Larven van libellen, haften, vele soorten van waterkevers en waterwantsen keerden in alle soorten water terug. Mollusken zijn in de kalkarme, zure oligitrophe plassen natuurlijk onbestaanbaar; daarentegen leverden „de Holten" eenige mooie exemplaren van *Spaerium corneum* op, en de „Anserplas" enkele *Planorbis*-soorten. Zeer karakteristiek bleken, zooals te verwachten was, de wieren: vrijwel geen groenwieren in de „Meeuwenplas", o.a. een prachtige *Volvox*-bloei in de „Anserplas" en dikke flappen van *Sprogyra* in „de Holten", en verder de kleine planktondieren. Met het oog op één dezer: het zeldzame glaciaalrelikt *Eurycercus glacialis* (een verwant van *Daphnia*, onze gewone watervloo, doch veel grooter dan deze) bezochten we de „Meeuwenplas" met succes. In de „Anserplas" vonden we o.a. het eigenaardige kolonievormende Raderdier, waarvan de kolonien als kleine bolletjes door het water tollen: *Conochilus Volvox*.

De tallooze kleine plassen op „de Eeze" leverden een rijk materiaal, in het bijzonder weer een groote verscheidenheid van insectenlarven. De staafwants, *Ranathra linearis* werd tweemaal buitgemaakt, en in het kamp namen wij waar, hoe dit dier, door middel van zijn lange adembuis aan het achterlijf steeds in verbinding met de buitenlucht blijvend, diep onder de wateroppervlakte met zijn tot sterke grijp-scharen vervormde voorpooten bliksemsnel de watervlooien grijpt, deze aan zijn zuigsnuit vastprikt en dan uitzuigt.

Het veentje op de „Woldberg" bleek een rijke bron van de prachtigste *Desmidiaceën* (het N.J.N.-insigne presenteerde zich hier in levende lijve!).

Naast deze kleine plassen zochten wij ook het wijde water op: in het „Beulaker Wijde" herbergde de weelderige oeverbegroeiing een rijk dierenleven; in het water zelf werd een onderzoek naar de planktondieren door een enorme bloei van *Rivularia* (een Blauwwier) bemoeilijkt. Desondanks bleef het merkwaardige glas-

kreeftje (*Leptodora Kindtii*), de zeer karakteristieke bewoner van alle groote zoete wateren, niet onopgemerkt.

Tenslotte vonden wij ook nog stroomend water in de nabijheid: een geweldige rijkdom aan Mollusken (*Myxas glutinosa, Valvata piscinalis, Pisidium amnicum, P. nitidum* e.a.) en een zeer merkwaardige gravende Haftenlarve *Polymitarcus virgo* waren het resultaat van onze bemoeiingen in het Steenwijker diep.

Natuurlijk kan dit korte verslag geen indruk geven van de enorme veelheid van vormen en verschijnselen, welke deze rijke omgeving ons bood. Op de Cladoceren, waarop wij gedurende drie dagen nog in het bijzonder hebben gelet, hoop ik in een later artikel terug te komen.

Dr. R. v. d. Wijk • Groningen

Het kamp en de mossen.

De mossen, vooral de bladmossen, verheugen zich de laatste jaren in een toenemende belangstelling. De oorzaak hiervan is grotendeels te zoeken in het feit, dat de plantensociologen bij hun opnamen steeds weer bij de mossen terecht komen: boomlaag met epiphytische mossen, struiklaag, kruidenlaag en bodemlaag. Deze laatste bestaat in vele gevallen grotendeels uit mossen: Nu is, zoals men weet, de plantensociologie een jonge tak van de wetenschappelijke botanie, die zich in de laatste vijf en twintig jaar reusachtig heeft ontwikkeld. De plantensociologen dienden echter ook de meestvoorkomende mossen goed te kennen. Daardoor gingen velen zich op de mossenstudie toeleggen en met die studie werd de belangstelling voor deze plantengroep gewekt. Daardoor gingen ook enkelen zich weer met de mossen bezig houden om de groep zelf, om hun vormen, hun levenswijze enz. Zo vormde zich een kern van jonge mossenliefhebbers en zo kunnen we met voldoening wijzen op het feit, dat de Bryologische Kring, die omstreeks 1930 een aantal jaren had bestaan, maar daarna stilzwijgend was verdwenen, thans opnieuw is opgericht. Het doel van deze Kring is voorlopig, elkaars vondsten te controleren, door rondzenden van een mossenpakket bij de verschillende deelnemers. Daardoor krijgt ieder lid van de Kring tevens een overzicht van de verschillende vondsten, die in ons land op mossengebied worden gedaan. Er komt daardoor weer eenig contact tussen de mossenverzamelaars, een contact, dat we op den duur nog verder hopen uit te breiden.